

Az IPM, a magyar „médiacsoda” a hetvenes és nyolcvanas években

2015 június 16. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

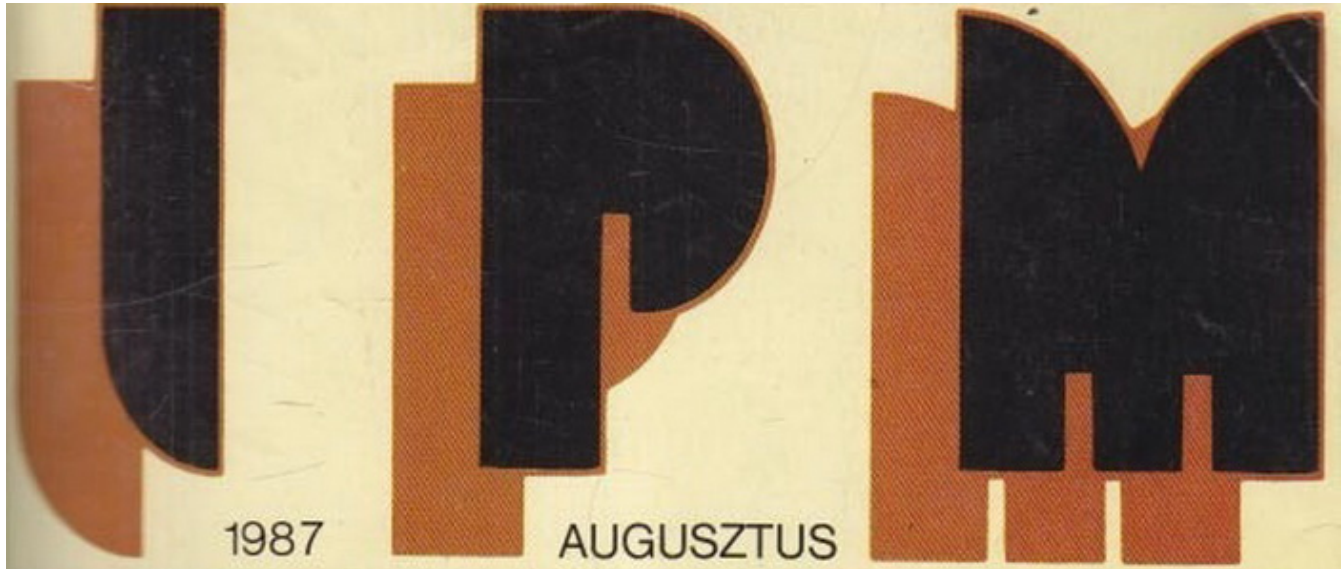
- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

A kelet-közép-európai szocialista országokban működött néhány, a szovjet titkosszolgálattal együttműködő szervezet, melyet kevesen méltattak figyelemre.

Ilyen volt a harmincas évek európai „népfrontmozgalmának” elzárkózásaira épít? Békevilágtanács, a Demokratikus Ifjúsági Szövetség (DIVSZ) és a Nemzetközi Újságíró Szövetség (NUSZ). Mindegyiknek komoly tagszervezete és apparátusa volt Magyarországon is, melyek „területenkívüliséget élveztek”, és „többszörös alárendeltségben” működtek: az MSZMP nemzetközi osztálya, a Belügyminisztérium illetékes (III/2-es) osztálya és a katonai elhárítás formális ellen?rzése mellett a szovjet pártszervek, illetve a titkosszolgálat, a KGB utasításait hajtották végre.

Érdekes közelebb?l szemügyre venni a 1946-ban alapított, prágai székhely? Nemzetközi Újságíró Szervezet (The International Organisation of Journalists, IOJ) magyarországi tagszervezetének működését, illetve gazdasági- és médiaérdekeltségeit. A fennállásának negyvenedik évfordulóját 1986-ban ünnepel?, és a szovjet politikát, a „békeharcot” feltétlenül támogató NUSZ-nak saját adatai szerint 250 000 tagja volt, s így a világ legnagyobb újságíró szervezetének számított. Bár a „demokratikus és haladó újságírókat” tömörít? szervezetet a nemzetközileg is elismerték: tagja volt többek között az UNESCO-nak is, nyugaton egyértelm?en gyanakodva tekintettek rá.

Ma már nem kétséges, hogy a NUSZ a szovjet titkosszolgálat, a KGB közvetlen irányítása alatt állt, bár az id?k folyamán állandóan változtatta alapszabályát, és szerkezeti felépítését. Nemcsak mint a nyugati közvéleményt a médián keresztül befolyásoló újságíró szervezet működött, hanem minden jel szerint aktív részt vállalt a harmadik világ „kádereinek” kiképzésében is. „Szolidaritási iskolákat” tartott fenn nemcsak az európai szocialista országokban (az NDK-ban, Csehszlovákiában, Romániában és Bulgáriában), de Kubában, Vietnamban, Észak-Koreában és Irakban is. A budapesti „nemzetközi újságíró iskolában” a nyolcvanas évek els? felében mintegy százhuszan dolgoztak, ebb?l a „technikai személyzet 94 f?t”, a tanári kar 24 f?t tett ki. Az igazgató Rybka Géza volt.

A NUSZ titokzatos tevékenységének egyik legkevésbé ismert oldala volt a finanszírozása. Ez volt a terület, ahol Magyarországra fontos szerep jutott a nyolcvanas években. Egy nyugatnémet szerz?, Paul Roth könyvet írt a szervezetr?l, melyben megállapította: „A NUSZ finanszírozását mindig titokban tartották, a kongresszusokon elhangzott beszámolók hiányosak és titokzatosak voltak. A NUSZ hivatalos dokumentumai szerint a szervezet bevétele a tagsági hozzájárulásokból, az 1953-ban alapított 'Nemzetközi Szolidaritási Alap' és az 1964-ben alapított 'Nemzetközi Szolidaritáslottó' támogatásából, továbbá NUSZ 'alkalmazott szolgáltató szervezeteinek', a Videopressnek és az Interpressnek a bevételéb?l származik. Els? pillantásra is alig hihet?, hogy a NUSZ tevékenységének, apparátusának (a tizenhat Prágában eltöltött év alatt mintegy ezer f?re duzzadt fel a létszám), továbbá az újságírók iskoláztatásának fedezéséhez további bevételekre van szükség.”

A NUSZ a hetvenes-nyolcvanas években els?sorban Magyarországon tett szert jelent?sebb bevételre. A NUSZ égisze alatt, az MSZMP által ellen?rzött Tájékoztatási Hivatal jóváhagyásával lényegében egy egész kiváltságos sajtóbirodalmat épült ki, melynek legf?bb célja az volt, hogy nyereséget termeljen magazinok kiadásával, illetve reklámfilmek készítésével, és forgalmazásával. A nyereség egy részét Magyarországon fektették be, az 1988-as társasági törvény elfogadása után tucatnyi céget alapítottak, és számos ingatlant vásároltak, köztük kastélyokat és üdül?ket is, különféle célokra. A „fed?cégek” alapításának technikáját a NUSZ szakért?i Nyugat-Európában,

később pedig a harmadik világban sajtótították el a hatvanas évektől kezdve, s nálunk is sikeresen alkalmazták. Annak fejében, hogy a nagyszabású vállalkozások nyereségének egy másik részét – nem lehet tudni, hogy pontosan mennyit, de feltehetőleg a nyolcvanas évek legvégén már egyre kevesebbet – átutaltak a szovjet titkosszolgálattal, a KGB-vel szorosan összefonódott prágai NUSZ számlájára, a magyar képviselőknek és üzleti partnereiknek páratlan lehetőségük nyílt nagyszabású, jövedelmező üzletek bonyolítására, és nyugati kapcsolatok kiépítésére.

Mindenekelőtt az Interpress Magazin kiadása volt jövedelmező vállalkozás: a közönséget vonzotta a szép kiállítású, politikamentes folyóirat, melynek figyelemfelkeltő, igényesen tervezett borítóját, majd egyre több belső színes oldalát is Ausztriában nyomtatták. Az IPM példányszáma, ahhoz képest, hogy havi periodikáról volt szó, példátlanul magas volt. A kommunista ideológiától mentes, szép kivitelű, nyereséges folyóirat előállítását páratlanul előnyös „lombik-körülmények” között megismerkedtek a kapitalista sajtópiaci versennyel. Az Interpress Kiadó és nyomda vállalat (utóbb Interpress Kiadó, Reklám és Nyomda Vállalat) jelentős jövedelemre tett szert, hiszen kiadványai élvezték a sajtótermékek ideológiai okokból fenntartott, kedvezményes finanszírozási rendszerét. A bevétel egyre növekvő hányada származott a hirdetésekben, melyekre a „kapitalizmussal kacérkodó szocializmus” viszonyai között egyre nagyobb volt az igény. Több mint egy évtizeden keresztül annyi színes és fekete-fehér hirdetést közölt, amennyit akart, s ezzel uralkodó helyzetbe került a kiépülő reklámpiacon. Mindez lehetővé tette, hogy jóval az önköltségi ár alatt árulja termékeit, s a nyugati minőségű színes papírra nyomott kiadványuk vonzóan olcsó legyen. Ugyanakkor befolyásos pártfogók megvédték őket a „kemény vonalas kommunisták” támadásairól.

Ami magát a kiadványt, az Interpress Magazint illeti, mai szemmel nehezen képzelhető el, mi az, amit a korabeli olvasók „faltak” benne. Hosszabb és rövidebb cikkeket közölt, elsősorban apolitikus és ismeretterjesztő jellegűeket, főként külföldi szerzőktől. Kéthavi kiadványként indult 1975 januárjában, „cseh és magyar nyelven”. A magyar nyelvű kiadás főszerkesztője, és a folyóirat alapítója Ivanics István volt, akit nem sokan ismerték akkoriban. Feltűnő volt, hogy a viszonylag nagy mennyiségű anyag egyetlen gondozójaként az ő nevét tüntették fel, pedig kezdettől fogva sokan működtek közre fordítóként és szerkesztőként is. A szerkesztőség címét és telefonszámát sem adták meg. Egy év múlva, amikor a lap sikere nyilvánvalóvá vált, és már tömérdek reklámot is közölt, az impresszumban feltűnt a „szerkesztő bizottság”: dr. Milan Codr, Ivanics István, dr. Lőrincz Irén és Jaroslav Pikous. Codr és Pikous a NUSZ prágai központjának káderei voltak. 1976 áprilisában az IPM arról értesítette olvasóit, hogy „augusztus utolsó hónapjaiban megjelenik az IPM angol és német nyelvű különkiadása, melyet – korlátozott példányszámban – megvásárolhatók lesznek Magyarországon is.” Egy hónap múlva a szerkesztők a példányszám rohamos növekedésével dicsekedtek: „1975 januárjában az IPM induló példányszáma 15 000 volt, 1976 májusában pedig 71 000 példányban jelenik meg.” A lap legmagasabb példányszáma a nyolcvanas évek közepén 165 000 volt.

1986 januárjában az impresszum már arról tudósít, hogy a NUSZ folyóirata Magyarországon havonta, Csehszlovákiában kéthavonta jelenik meg, ami nyilvánvaló nézetkülönbségre utal a prágai „lapgazda” és a budapesti szerkesztőség között. Ekkoriban már tudható volt, hogy az egyre vastagabb lapot hányan szerkesztik, rovatait kik vezetik. 1987-ben eltűnt az impresszumból a NUSZ által kijelölt szerkesztőbizottság. Ekkortól kezd el az IPM krimiket megjelentetni, előbb „kalandos különszámok” formájában, majd megindítja az IPM Könyvtárat. Ennek keretében minden hónapban új krimi adtak ki, hatalmas példányszámban. A könyv- és lapkiadás továbbra is jövedelmező volt, tekintettel arra, hogy ebben az időben a költségvetés még erőteljesen támogatta ezt az iparágat. A televízió még nem sugározott sorozatban bűnügyi filmeket, a krimik iránt nagy volt az igényt, és ezeknek az ára – nyolcvan és száz forint között – még az átlagolvasó számára is megfizethető volt. Kiadóként az IPM Kiadó Kft-t tüntették fel. Az IPM nagy korszaka 1990 januárjában ért véget, amikor szerkesztőségi közlemény adta tudtul a lapban: „Ivanics Pista, a fáradhatatlan szervező, alapító, ötlet és energiaforrás nyugdíjba megy”. Ettől kezdve a főszerkesztők gyorsuló ütemben váltották egymást, egészen a folyóirat 1994 áprilisi megszűnésig. (A ma megjelenő IPM-nek nincs köze az elődjéhez.)

Hogy hová vándorolt az IPM óriási nyeresége, melyből a hazai „lapgazdák” egyre kevesebbet utaltak át a NUSZ prágai számlájára? Ez már egy újabb nyomozás témája lehetne, mely elvezetne bennünket a magyarországi rendszerváltás ma is gondosan őrzött titkaihoz.

Pelle János - PhD, egyetemi oktató

www.hirado.hu - Látószög

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: <https://twitter.com/syracuse73>. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló